

ΔΗΜΟΣ ΠΕΙΡΑΙΑ

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΠΕΙΡΑΙΑ

Φίλωνος 29, Πειραιάς

Τ.Κ. 185 35

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
Πολιτισμού

ΜΕΓΑΡΟ ΠΑΛΑΙΟΥ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών στην **Ενέργεια: Στρατηγική, Δίκαιο & Οικονομία** του Παν/μίου Πειραιώς, σε συνεργασία με την Διεύθυνση Πολιτισμού του Δήμου Πειραιώς, σας καλωσορίζει στη Δημοτική Πινακοθήκη στο Μέγαρο του Παλαιού Ταχυδρομείου Πειραιώς σε μια εκδήλωση πολιτισμού για την έναρξη της νέας ακαδημαϊκής χρονιάς.

I. Η ιστορία του κτιρίου

Στις 21 Ιουλίου 1898 το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Πειραιά ενέκρινε τα σχέδια του δημοτικού μηχανικού Εμμανουήλ Παπακωνσταντίνου για την ανέγερση μονίμου καταστήματος για Ταχυδρομείο, Τηλεγραφείο και Τηλεφωνείο, στη συμβολή των οδών Φίλωνος – Άρεως (Καραολή – Δημητρίου, σήμερα), πίσω από τη Στρατιωτική Σχολή. Στο ψήφισμα αναφέρεται ότι «τα σχέδια εχαράχθησαν επί τη βάσει των τελειότερων, εν Ευρώπη, του είδους τούτου, καταστημάτων». Το κτίριο άρχισε να λειτουργεί την 1η Σεπτεμβρίου 1901. Το Ταχυδρομικό Μέγαρο είναι ένα κτίριο διώροφο με μνημειακό χαρακτήρα, μεγάλου εμβαδού. Στο κέντρο του υπάρχει μεγάλη οκταγωνική αίθουσα, στεγασμένη με μεταλλική υαλόφρακτη στέγη. Σ' αυτή την αίθουσα γίνονταν όλες οι συναλλαγές με το κοινό και αποτελεί το πρώτο κτίριο που κατασκευάστηκε στην Ελλάδα με ειδική χρήση το Ταχυδρομείο. Οι υπηρεσίες των ΤΤΤ στεγάστηκαν έως το 1973, για να μεταφερθούν στη συνέχεια σε ιδιόκτητο κτίριο των ΕΛΤΑ, στη συμβολή των οδών Φίλωνος και Τσαμαδού. Από το 2005 στο Ταχυδρομικό Μέγαρο, γνωστό στους Πειραιώτες ως Παλιό Ταχυδρομείο, στεγάζεται η Δημοτική Πινακοθήκη Πειραιά.

II. Η Νεοελληνική Ζωγραφική μέσα από τα έργα της Δημοτικής Πινακοθήκης Πειραιά

Η έναρξη της νεοελληνικής ζωγραφικής ταυτίζεται με τη ίδρυση του νέου Ελληνικού Κράτους και την άφιξη του βασιλιά Όθωνα που σηματοδοτεί την αφύπνιση ενός καλλιτεχνικού δυναμικού έτοιμου να ενσωματωθεί στα ευρωπαϊκά ζωγραφικά ρεύματα. Ο 20ος αι. φέρνει καθυστερημένα στην Ελλάδα τον απόηχο της βιομηχανικής επανάστασης που είχε συντελεστεί στη δυτική Ευρώπη τον προηγούμενο αιώνα. Σε καλλιτεχνικό επίπεδο, είναι η περίοδος των νέων αναζητήσεων, των ανατροπών και κυρίως της πιο προσωπικής έκφρασης. Στην Ελλάδα, οι δύο πρώτες δεκαετίες του 20ου αι. χαρακτηρίζονται από έναν ελληνικό υπαιθρισμό, που εκτοπίζει την ηθογραφική ζωγραφική της σχολής του Μονάχου. Η τοπιογραφία γίνεται το κύριο θέμα των Ελλήνων ζωγράφων και μπορεί να ενταχθεί σε δύο κατηγορίες. Στην πρώτη ανήκουν οι ζωγράφοι που χρησιμοποιούν τη μικρή και γρήγορη πινελιά με σκοπό να αποδώσουν εντάσεις του φωτός και να καταγράψουν τις εντυπώσεις της στιγμής που συνεχώς μεταβάλλεται από τις αλλαγές του φωτισμού. Στη δεύτερη κατηγορία οι ζωγράφοι εμφανίζονται πιο υποκειμενικοί. Δύο είναι οι σημαντικότεροι:

Ο πρώτος, ο Αλεξανδρινός Κ. Παρθένος και ο δεύτερος, που συνδυάζει στα τοπία του χαρακτηριστικά του P. Cezanne, του V. Van Gogh, του P. Gauguin, των φοβιστών αλλά και της γιαπωνέζικης ζωγραφικής, με ανθρωπομορφικά στοιχεία με έντονα συμβολικό χαρακτήρα, προσδίδοντας έτσι στα τοπία του μια ψυχογραφική διάσταση είναι ο Κ. Μαλέας. Στην έκθεση της πινακοθήκης εκτίθεται η ελαιογραφία του, «Το Τουρκολίμανο».

Παράλληλα υπάρχουν και άλλοι ζωγράφοι με έργο που δεν εντάσσεται εύκολα σε κάποια κατηγορία όπως ο Ν. Λύτρας γιος του Νικηφόρου, τεχνοτροπικά ανήκει στους πρώτους καλλιτέχνες που συνδέσαν την ελληνική ζωγραφική με την μοντέρνα τέχνη. Στην Πινακοθήκη εκτίθεται το έργο του με τίτλο «Ηλιοθεραπεία». Ο Π. Λύτρας, ο δεύτερος γιος του Νικηφόρου, στην τέχνη του έχει ευγένεια και δείχνει ευσυνείδητη μελέτη, καλαισθησία και μέτρο. Το χρώμα του με πλατιές πινελιές, κινείται σε φωτεινές και ευκρινείς αρμονίες, ακόμα κι όταν διερευνά το τοπικό χρώμα. Στην Πινακοθήκη βρίσκεται το έργο του «Αίγινα». Ο Π. Βυζάντιος του οποίου η τέχνη κινείται ανάμεσα σε Ρεαλισμό και Ιμπρεσιονισμό, με καθαρά προσωπικές διατυπώσεις, διακρίνεται για το ρόλο του φωτός. Στη μόνιμη συλλογή της Πινακοθήκης βρίσκονται τρία έργα του με τίτλους: «Στην Οικοδομή», «Νήσος Ύδρα» και «Επιστήμη».

Το σημαντικότερο όμως κίνημα, που αναδεικνύεται στη δυτική Ευρώπη και εκφράζεται στην Ελλάδα μέσα από το έργο των ζωγράφων, που κατά συνθήκη ονομάζουμε «γενιά του '30' » είναι ο "μοντερνισμός" που ορίζεται ως στάση ζωής. Η κλασική αγγειογραφία, η βυζαντινή αιογραφία, η λαϊκή ζωγραφική, αλλά και η αναγέννηση, το μπαρόκ, οι ανατολικές τέχνες, συνδυάζονται με τον κυβισμό, το φοβισμό, το συμβολισμό και τη μεταφυσική ζωγραφική. Αντιπροσωπευτικοί καλλιτέχνες αυτού του ρεύματος με παρουσία στη συλλογή της πινακοθήκης είναι: Α. Χριστοφής: τυποποιήθηκε περισσότερο στην ηθογραφία που απέδιδε με σκωπτική και φιλολογική διάθεση. Έργα του που εκτίθενται στην Πινακοθήκη Πειραιά είναι «Το Δειλινό» και «Η Αυλόπορτα». Κ. Αρτέμης: εμπνέεται κυρίως από τη βυζαντινή τέχνη, με δυτικότροπη αιογραφική τεχνοτροπία. Έργο του «Πλοία στον προλιμένα». Δ. Πελεκάσης: η ενασχόλησή του με έργα παλαιότερων εποχών επηρέασε και τα πρωτότυπα έργα του και η μίμηση διαφορετικών τεχνοτροπιών που εφάρμοζε χαρακτηρίστηκε ως «δημιουργική επιπόηση». Ο πίνακας «Γιδάκια Ζακύνθου» είναι δικός του. Α. Γεραλής: η σύλληψη του στιγμιαίου και η απόδοση της φευγαλέας εντύπωσης μεταβάλλουν τις εικόνες σε φωτογραφικού τύπου αφηγηματικά επεισόδια, με έκδηλα τα στοιχεία μιας συναισθηματικά δοσμένης λαϊκής γραφικότητας. Έργο του «Λίμνη Βουλιαγμένης». Μ. Οικονόμου: αποδίδει στα έργα του μια οπτική και ποιητική διάσταση. Πίνακές του που βρίσκονται στην Πινακοθήκη είναι «Πόρος-Άγιος Ιωάννης» και «Τουρκολίμανο».

III. Γλυπτά - Καστριώτης Γεώργιος (1899-1969)

«Υπάρχει μεγαλείο σ' αυτό το έργο! Θα νόμιζε κανείς πως είναι η φυλή, η φυλή η ελληνική που το έκανε, δεν εξηγείται διαφορετικά! Και με την μέθοδο των αρχαίων, χωρίς φυσικά να το καταλαβαίνει! Έχει μέλλον αυτό το παιδί, θα κάνει ωραία πράγματα». Με αυτά τα λόγια εξέφρασε το θαυμασμό του, για ένα παιδικό αριστούργημα του Γεωργίου Καστριώτη, ο Γάλλος γλύπτης και δάσκαλος της τέχνης του Antoine Bourdelle. Το 1909 εγκαταστάθηκε με την οικογένεια του στο Παρίσι. Το 1917 ακολουθώντας την κλίση του στα φυσικομαθηματικά, γράφτηκε στη σχολή μηχανικών στη Λωζάννη, αλλά διέκοψε ύστερα από δύο χρόνια για λόγους υγείας και στη συνέχεια γύρισε στην Αθήνα για να εκπληρώσει τις στρατιωτικές του υποχρεώσεις. Το 1926 γίνεται μαθητής του Antoine Bourdelle στην «Académie de la Grande Chaumière» και στο ιδιαίτερο εργαστήρι του για τα επόμενα 2,5 χρόνια. Το φθινόπωρο του 1928 για λόγους οικογενειακούς αναγκάστηκε να γυρίσει στην Αθήνα. Παίρνει μέρος σε ομαδικές εκθέσεις, Παρίσι, Στοκχόλμη, Κοπεγχάγη και την Αθήνα με βραβεύσεις και διακρίσεις. Αποβιώνει τον Δεκέμβριο του 1969. Σημαντικά έργα του εκτίθενται στην Δημοτική Πινακοθήκη Πειραιώς στο Παλαιό Ταχυδρομείο. Σας περιμένουμε να τα περιηγηθούμε μαζί.

Πειραιάς, 5 Οκτωβρίου 2015

Ο Δ/ντής του ΠΜΣ στην Ενέργεια

Νικόλαος Ε. Φαραντούρης